

ZANAT U RUKAMA

**INFORMATOR O TRAŽENIM
ZANIMANJIMA NA TRŽIŠTU RADA**

Zanat rukama

Informator o traženim
zanimanjima na tržištu rada

Autor: Nemanja Jovičić

Projekat "Lokalna partnerstva za zapošljavanje ranjivih grupa" realizuje se u okviru programa „Podrška Vlade Švajcarske razvoju opština kroz unapređenje dobrog upravljanja i socijalne uključenosti – Swiss PRO“, koji sprovodi Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS) u partnerstvu sa Stalnom konferencijom gradova i opština (SKGO).

SADRŽAJ

UMESTO UVODA	05
UVOD	07
DESK ANALIZA	08
PREZENTACIJA TRAŽENIH ZANIMANJA	13
KORISNI KONTAKTI	22

Umeto uvoda

Brošura koja je pred vama nastala je u okviru projekta "Lokalna partnerstva za zapošljavanje ranjivih grupa", koji partnerski realizuju Razvojni biznis centar Kragujevac i Grad Kragujevac, zahvaljući finansijskoj podršci Vlade Švajcarske. Projekat je deo programa Swiss pro "Podrška Vlade Švajcarske za unapređenje dobrog upravljanja i socijalne uključenosti na lokalnom nivou", koji sprovodi Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge UNOPS u partnerstvu sa Stalnom konferencijom gradova i opština. Projekat je nastao sa ciljem da doprinese unapređenju socijalne uključenosti i društvenog položaja ranjivih društvenih grupa u Kragujevcu, pre svih, nezaposlenih žena i mladih bez kvalifikacija.

Socijalna isključenost i siromaštvo još uvek su jedni od gorućih problema našeg društva. Prema zvaničnim podacima Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije i Republičkog zavoda za statistiku iz 2017. godine, čak 500.000 lica (7.2%) u Srbiji ne može da zadovolji osnovne ljudske potrebe, odnosno živi u apsolutnom siromaštvu. Sa druge strane, isti izvori navode da je u Srbiji u 2016. godini čak 1.800.000 građana (25.5% stanovništva) živilo u riziku od siromaštva, a čak 2.72 miliona građana (38.7% stanovništva) bilo je izloženo riziku od siromaštva. U poređenju sa svim članicama EU, Srbija ima ubedljivo najveću stopu rizika od siromaštva i socijalne isključenosti. Presudan značaj za ostanak u stanju siromaštva ili što je još važnije za izlazak iz istog imaju:

- status na tržištu rada i
- nivo obrazovanja.

Naime prema podacima Tima svako peto lice koje živi u domaćinstvu u kome nosilac nema završenu osnovnu školu je siromašno i skoro svako četvrti lice koje žiti u domaćinstvu u kome nosilac nije zaposlen.

Na neophodnost rada na razvoju kompetencija i veština usklađenih sa potrebama tržišta rada, te unapređenje pristupa tržištu rada, ukazuju i krovni evropski i nacionalni strateški dokumenti. Evropska strategija 2020 kao jedan od tri ključna prioriteta definiše „Inkluzivni razvoj – ekonomija visoke zaposlenosti, koja dovodi do ekonomske, teritorijalne i socijalne kohezije“. Dve inicijative u okviru Strategije 2020 za prioritet Inkluzivnog razvoja su "Agenda za nove veštine i poslove" i "Evropska platforma za borbu protiv siromaštva". Inicijativa Agenda za nove veštine i poslove podvlači kao jedan od najvažnijih ciljeva povećanje veština i znanja radne snage, u skladu sa potrebama tržišta rada, te povećanje stope zaposlenosti i usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada. Akcioni plan Evropske Komsije u oblasti obrazovanja odraslih zahteva od država članica EU da

preduzmu potrebne mere u cilju uklanjanja prepreka za uključivanje sa posebnim naglaskom na osobe sa najnižim stepenima obrazovanja. U skladu sa EU politikama, nacionalna Strategija zapošljavanja Republike Srbije za period 2011 – 2020, kao jedan od svojih strateških ciljeva definiše "Unapređenje ljudskog kapitala i veće socijalno uključivanje". U strategiji se posebno apostrofira da politike tržišta rada treba da streme povećanju dostupnosti različitih programa obuka i dodatnog obrazovanja, te da te programe treba usmeriti pre svega na najurgroženije društvene grupe na tržištu radne snage i pojedince sa višestrukim faktorima ranjivosti.

Upravo zbog svega navedenog, na projektu "Lokalna partnerstva za zapošljavanje ranjivih grupa" odlučili smo se da doprinesemo aktivnom uključivanju u društvo najranjivijih društvenih grupa kroz podršku njihovom bržem i uspešnjem pristupu tržištu rada, odnosno podršku povećanju zapošljivosti i prilika za posao, pre svega preko osnaživanja i jačanja njihovih kompetencija, veština i znanja u skladu sa aktuelnim potrebama tržišta rada.

Ova brošura deo je naših nastojanja da doprinesemo povećanju konkurenčnosti najranjivijih društvenih grupa, razvojem jednog pomoćnog instrumenta profesionalcima, koji će doprineti većoj informisanosti i boljem usmeravanju nezaposlenih lica bez kvalifikacija ka zanimanjima koja su tražena na tržištu rada i istovremeno lako dostupna u smislu sticanja potrebnih kompetencija, znanja i veština.

Iskreno se nadamo da će svima vama, koji budete čitali ovu brošuru, ona pomoći u vašem svakodnevnom radu na razvoju ljudskog kapitala u Srbiji, bilo da radite u školi, Nacionalnoj službi za zapošljavanje ili drugoj instituciji/organizaciji, te da ćemo time svi zajedno doprineti većem socijalnom uključivanju ranjivih pojedinaca i društvenih grupa, a posledično i uravnoteženom i održivom lokalnom društveno-ekonomskom razvoju naše zajednice, u kojoj svi građani imaju jednakе šanse i prilike za zadovoljenje svojih potreba i bazičnih ljudskih prava.

Na kraju, želimo da istaknemo da nam je u pripremi brošure, posebno u delu desk analize, značajnu pomoć i podršku pružila Nacionalna služba za zapošljavanje, filijala Kragujevac, čijem rukovodstvu i stručnim saradnicima se ovom prilikom najiskrenije zahvaljujemo.

"Zanat u rukama"

Informator o traženim zanimanjima na tržištu rada

1. Uvod

Brošura "Tražena zanimanja na tržištu rada" nastala je u okviru projekta "Lokalna partnerstva za zapošljavanje ranjivih grupa", koji sprovodi Razvojni biznis centar Kragujevac, u partnerstvu sa Gradom Kragujevac. Projekat je deo SWISS PRO programa "Podrška Vlade Švajcarske za unapređenje dobrog upravljanja i socijalne uključenosti na lokalnom nivou", koji sprovodi Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge UNOPS u partnerstvu sa Stalnom konferencijom gradova i opština.

Cilj projekta je stvaranje uslova za bolju socijalnu uključenost nezaposlenih žena i mladih bez kvalifikacija u Kragujevcu, kroz unapređenje njihove konkurentnosti na tržištu rada i povećanje prilika za zapošljavanje.

Ključne komponente projekta su:

- Rad na jačanju kapaciteta, znanja, veština i kompetencija nezaposlenih mladih i bez kvalifikacija, kroz obuke za zanimanja tražena na tržištu rada
- Rad na informisanju ranjivih grupa građana o potrebama poslodavaca i tržištu rada, kroz pripremu i štampanje brošure o deficitarnim zanimanjima i
- Rad na unapređenju lokalnih politika zapošljavanja ranjivih grupa u Kragujevcu.

Cilj pripreme ove brošure je da se identifikuju i opišu zanimanja koja su sa jedne strane tražena na tržištu rada, odnosno za kojima poslodavci iskazuju značajne potrebe za zapošljavanjem, a koja su sa druge strane takva da lica bez, ili sa najnižim kvalifikacijama mogu da se obuče i zaposle u relativno kratkom vremenskom periodu. Brošura će služiti kao alat i sredstvo karijernim savetnicima da pruže informacije koje će nezaposlenim licima iz pomenuće kategorije pomoći da donesu kvalifikovane odluke vezane za integraciju na tržište rada i traženje posla. Pored toga brošura može koristiti i organizatorima obuka u neformalnom obrazovanju na način što će im pružiti informacije o obukama koje mogu dati najbolje najbolje efekte na zapošljavanje. Konačno brošura može pomoći i stručnim saradnicima u osnovnim školama, u procesu profesionalne orientacije i informisanja učenika i njihovih roditelja, za koje se proceni da su zanatska zanimanja adekvatan izbor.

Izbor zanimanja, opisanih u ovoj brošuri izvršen je na osnovu prethodne desk analize. Desk analizom obuhvaćeni su sledeći aspekti tržišta rada:

- Stanje nezaposlenosti na tržištu rada u Kragujevcu, odnosno stanje na strani ponude radne snage
- Stanje potreba poslodavaca u Srbiji
- Stanje potreba poslodavaca u Kragujevcu

Na osnovu analize gore navedenih aspekata, doneti su zaključci u pogledu industrija i zanimanja, koja bi trebalo predstaviti brošurom.

2. Desk analiza

Desk analiza izvršena je sa ciljem sticanja uvida u stanje kako na strani ponude radne snage na tržištu rada u Kragujevcu, tako i na strani potražnje kod poslodavaca. Stanje potražnje posmatrano je i na nivou Srbije i na nivou Kragujevca, radi komparacije i uočavanja trendova.

Korišćeni su sledeći podaci i dokumenta u svrhe desk analize:

- Anketa poslodavaca Nacionalne službe za zapošljavanje za 2017. godinu
- Izveštaj o nalazima istraživanja "Potrebe poslodavaca u Čačku, Kraljevu i Kragujevcu u sektorima metalo-prerađivačke, tekstilne, prehrambene i štamparsko-grafičarske industrije", Razvojnog biznis centra Kragujevac, iz 2017. godine
- Zvanični statistički podaci NSZ, filijala Kragujevac, na dan 31.12.2018.
- Nacionalni akcioni plan zapošljavanja za 2019.
- Lokalni akcioni plan zapošljavanja za Kragujevac za 2019.

2.1 Trenutno stanje tržišta rada u Kragujevcu

Prema raspoloživim podacima Nacionalne službe za zapošljavanje, filijale Kragujevac, na dan 31.12.2018. u Kragujevcu je bilo registrovano ukupno 17.994 lica, od čega 10.512 (58%) žena, a mlađih 3.489 (19,38%).

Pregled broja nezaposlenih lica po polu i godinama starosti – decembar 2018.

UKUPNO		GODINE STAROSTI							
		DO 30 GODINA		DO 40 GODINA		DO 50 GODINA		DO 50 GODINA	
UKUPNO	ŽENE	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene
17.994	10.512	3.489	1.943	3.995	2.526	4.064	2.535	6.446	3.508

Izvor: NSZ, filijala Kragujevac

Pregled broja nezaposlenih lica po polu i stepenu stručne spreme

UKUPNO		STEPEN STRUČNE SPREME											
		I i II		III		IV i V		VI		VI			
UKUPNO	ŽENE	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene	ukupno	žene
17.994	10.512	4.798	2.575	4.099	2.144	6.053	3.789	1.002	659	2.042	1.345		

Izvor: NSZ, filijala Kragujevac

Kao što se vidi iz prethodne tabele, od ukupnog broja nezaposlenih lica, 4.798 je bilo bez ikakve kvalifikacije (I stepen) ili sa niskim kvalifikacijama (II stepen). Među njima, udeo žena je 2.575 (više od 50%), a udeo mlađih, starosti od 15 do 30 je 470, odnosno 13,56% od ukupnog broja mlađih nezaposlenih (izvor NSZ, filijala Kragujevac, pregled na dan 30.09.2018).

Osobe bez kvalifikacija, mlađi i žene spadaju u društvene grupe koje su u najvećem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, prema dostupnim istraživanjima, a nezaposlenost i obrazovanje predstavljaju jedne od ključnih prediktora siromaštva i socijalne isključenosti (izvor: http://socijalnouklicivanje.gov.rs/wp-content/uploads/2016/09/SILC_011_Marko-Tomasevic-Kaja-Damjanovic_Formiranje-prediktivnog-modela-za-rizik-od-siromastva-i-socijalne-iskljecenosti.pdf)

2.2 Potrebe privrede na nivou Srbije

Analiza potreba za određenim zanimanjima na nacionalnom nivou je vršena na osnovu poslednje dostupne Ankete poslodavaca 2017, koja sadrži projekciju za 2018. godinu. U trenutku pripreme ove brošure još uvek nisu bili dostupni rezultati istraživanja Ankete za 2018. Imajući u vidu da ciljnu grupu projekta čine lica bez kvalifikacija, odnosno lica sa I i II stepenom obrazovanja koristeći anketu poslodavaca i fokusirajući se na relativno „jednostavnija“ zanimanja, dolazimo do informacija koje su navedene ispod.

Rezultati Ankete poslodavaca za 2017. o karakteristike planiranog kreiranja i gašenja poslova, prema stepenu obrazovanja, su sledeće: najveće učešće u efektivnom povećanju poslova očekuje se za lica sa završenom srednjom školom i stečenim III i IV stepenom obrazovanja (60,3% i 16,1%, respektivno), zatim sa VII-1 stepenom (11,4%), a potom sa završenom osnovnom školom (6,8%), dok se efektivno smanjenje poslova očekuje u VI-2 stepenu (-0,6%), u V stepenu i za lica bez osnovne škole (po 0,4%), kao i za VIII stepen (0,1%); najzastupljenije je očekivano zapošljavanje lica sa srednjim obrazovanjem (III stepen – 18.605 i IV – 8.905), zatim sa samo osnovnom školom (5.041), a potom sa VII-1 stepenom – 4.987. Isti strana 7 je redosled i kada se radi o očekivanom gašenju poslova (III stepen – 13.264

i IV – 7.483, osnovna škola – 4.435 i VII-1 stepen – 3.973).

Posmatrajući rezultate ankete za 2017 godinu prema grupama zanimanja, možemo uočiti da se najveće učešće efektivnog povećanja poslova očekuje u grupi Uslužnih i zanatskih zanimanja (37,7%), zatim u grupi Rukovaoci mašinama i postrojenjima i monteri (18,8%), potom Stručnjaci i umetnici (11,2%), Vozači i rukovaoci pokretnom mehanizacijom (8,7%), Službenici, administrativni radnici, agenti i srodni (7,2%), dok su negativne vrednosti (efektivno smanjenje poslova) zabeležene samo u grupi Rukovodioci/direktori (-0,3%) i Sportisti i sportsko-rekreativni radnici (0,1%). Posmatrajući projekcije za 2018. godinu pokazuju veoma slične tendencije.

Karakteristike planiranog neto kreiranja i gašenja poslova, prema stepenu obrazovanja lica, su sledeće: najzastupljenije je očekivano zapošljavanje lica sa srednjim obrazovanjem (III stepen – 47,6% i IV – 27,4%), zatim sa visokim obrazovanjem (najmanje visoko četvorogodišnje/VII-1 stepen – 11,4%), kao i sa osnovnim obrazovanjem (6,6%).

Rezultati ankete za 2018. godinu koji prikazuju potrebe poslodavaca prema grupama zanimanjima, govore da je najveći broj kreiranja poslova u 2018. godini planiran u sledećim grupama:

- Uslužna i zanatska zanimanja (49,4%),
- Stručnjaci i umetnici (10,3%),
- Tehničari (10,1%),
- Jednostavnija zanimanja (7,9%),
- Rukovaoci mašinama i postrojenjima i monteri (7,5%),
- Vozači i rukovaoci pokretnom mehanizacijom (7,2%) i
- Službenici, administrativni radnici, agenti i srodni (4,2%),
- dok je kod ostalih grupa učešće manje od 2,0%.

U nastavku prikazujemo rezultate prema zanimanjima u okviru svake od grupe, uz navođenje samo najfrekventnijih po osnovu bruto stope kreiranja.

Kod grupe Uslužna i zanatska zanimanja očekivano efektivno povećanje u najvećoj meri očekivano je kod sledećih zanimanja: radnici za obezbeđenje imovine i lica, šivači tekstila, trgovci u maloprodaji, izrađivači obuće (gornjih/donjih delova), zavarivači i rezači plamenom, zatim slede: stolari, bravari, zidari, armirači, električari i elektroinstalateri u objektima, kao i konobari, mesari, metalofarbari, lakireri i srodni, tesari, rukovaoci mašina za obradu metala (metalostrugari, metalobrusači i sl.).

Na nivou grupe zanimanja Rukovaoci mašinama i postrojenjima i monteri, zanimanja koja beleže primetan pozitivan trend su: rukovaoci mašinama za proizvodnju kablovskih sistema u automobilskoj industriji, monteri električne i elektronske opreme, monteri proizvoda nerazvrstani na drugom mestu,

rukovaoci mašinama za proizvodnju i preradu plastike i rukovaoci mašinama za proizvodnju i preradu gume.

Kod grupe zanimanja Vozači i rukovaoci pokretnom mehanizacijom zanimanja koja beleže pozitivnu stopu kreiranja poslova su: vozači teških teretnih vozila i kamiona, vozači autobusa, viljuškaristi, vozači automobila, taksija i dostavnih vozila i rukovaoci mehanizacijom za zemljane radove i srodnici.

U grupi Poljoprivrednici, očekivan je rast u sledećim zanimanjima: voćari, vinogradari i srodnici, ratarsko-stočarski proizvođači, uzgajivači stoke i proizvođači mleka i uzgajivači životinja, nerazvrstani na drugom mestu.

Kod grupe Jednostavnih zanimanja, ona koja beleže pozitivnu stopu kreiranja poslova su: jednostavna zanimanja u prerađivačkoj industriji, jednostavna zanimanja nerazvrstana na drugom mestu, pakeri, pomoćni radnici na obradi metala (pomoćni bravari, zavarivači i sl.), čistači ulica i srodnici i jenostavna zanimanja u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu.

2.3 Potrebe privrede u Kragujevcu

Prijavljene potrebe i zapošljavanje prema području rada na dan 31.12.2018.

Područje rada / Grupa zanimanja	Prijavljene potrebe	Zapošljavanje
Proizvođači bilja	156	125
Prerađivači hrane i pića	226	666
Prerađivači i obrađivači drveta	136	429
Obrađivači metala	2453	3903
Monteri i instalateri u mašinstvu	83	538
Mehaničari i mašinisti	849	450
Proizvođači odeće	601	488
Tapetari	37	7
Farbari i lakireri	190	85
Građevinari	134	1708
Zanimanja završnih građevinskih radova	17	148
Zanimanja drumskog saobraćaja	486	1927
Zanimanja ličnih usluga	357	174

Izvor: NSZ, filijala Kragujevac

Na osnovu analize podataka dobijenih od Nacionalne službe za zapošljavanje, filijale Kragujevac izvučene su grupe zanatskih zanimanja na osnovu tri kriterijuma:

- Velike prijavljene potrebe poslodavaca
- Veliki broj zapošljavanja
- Negativna diskrepanca između prijavljenih potreba i zapošljavanja

Najveće prijavljene potrebe poslodavaca mapirane su u kategoriji zanimanja Obrađivači metala, sa čak 2453 zahteva za posredovanjem u zapošljavanju. Zatim slede kategorije zanimanja: mehaničari i mašinisti - 849, proizvođači odeće - 601, zanimanja drumskog saobraćaja - 486, zanimanja ličnih usluga – 357 i proizvođači hrane i pića – 226.

Istovremeno važno je uzeti u obzir i grupe zanimanja sa velikim brojem zapošljavanja tokom 2018. godine, jer se može zaključiti da su to zanimanja za kojima postoji stalna potreba i velika frekvencija zapošljavanja. I u ovoj kategoriji prednjače Obrađivači metala sa čak 3903 zapošljavanja. Zatim slede zanimanja drumskog saobraćaja – 1927, građevinari – 1708, proizvođači hrane i pića - 666, proizvođači odeće 488, monteri i instalateri u mašinstvu - 538, prerađivači i obrađivači drveta 429 i zanimanja završnih građevinskih radova 148.

Posebnu pažnju treba obraditi na zanimanja sa negativnom diskrepancom između prijavljenih potreba poslodavaca i zapošljavanjem. Sama činjenica da su prijavljene potrebe veće od broja zapošljavanja u određenoj grupi zanimanja jasno ukazuje na deficit osoba sa zanimanjima u okviru odnosne grupe na tržištu rada. Navedeno nas navodi na dva zaključka:

- da je potrebno izvršiti dublju analizu koja su zanimanja u okviru grupe deficitarna i kod kojih poslodavaca,
- kao i da je potrebno organizovati i vršiti obuke za ova zanimanja.

Grupe zanimanja koje su se na ovaj način izdvojile su: Proizvođači bilja, mehaničari i mašinisti, proizvođači odeće, tapetari, farbari i lakireri i zanimanja ličnih usluga.

Na osnovu nalaza dobijenih analizom Ankete poslodavaca i podataka NSZ, filijala Kragujevac, sledeća zanimanja su mapirana kao tražena na tržištu rada i biće opisana na narednim stranama:

1. Bravar – zavarivač
2. Stolar – operater za izradu i montažu nameštaja
3. Šivač
4. Tapetar
5. Pekar – pica majstor
6. Monter suve gradnje
7. Armirač
8. Tesar
9. Farbar-lakirer

3. Prezentacija traženih zanimanja

ZANIMANJE	BRAVAR - ZAVARIVAČ
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	<p>Bravar-zavarivač, planira, priprema i organizuje bravarske i zavarivačke radove, izrađuje delove metalnih konstrukcija mehaničkom obradom, spaja delove metalnih konstrukcija razdvojivim i nerazdvojivim spojevima, izrađuje i montira metalne konstrukcije i procesne opreme, kontroliše kvalitet bravarskih radova prema propisima i normativima, zavaruje postupkom elektrolučnog (REL, MIG, MAG, TIG) i elektro-otpornog zavarivanja zavarivanja, vrši zavarivanje postupkom gasnog zavarivanja, vrši spajanje delova mekim i tvrdim lemljenjem i lepljenjem, kontroliše kvalitet rada pri zavarivanju, posvećuje pažnju očuvanju zdravlja, okoline, i bezbednosti na radu pri izvođenju bravarskih i zavarivačkih radova.</p> <p>Radi u proizvodnoj hali, radionicu, ali i na otvorenom prostoru. Često se može desiti da radi na visini. Pri radu koristi pneumatski čekić, bušilicu, aparate za zavarivanje, ručni i merni alat, pribor za održavanje. Izrađuje i popravlja rezni i stezni alat, ograde, brave, ključeve, mehanizme za vrata i prozore...</p> <p>Obradjuje limove, profile i cevi, izrađuje metalni nameštaj. Vrši montažne radove na građevinskim objektima. Obradjuje metalne predmete rezanjem, bušenjem, varenjem...</p> <p>Obavlja održavanje i opravku alatnih mašina, opreme, uređaja i instalacija.</p>
Potrebne veštine, znanja i stavovi	<p>Poznaje alate i mašine i ume da ih koristi: pneumatski čekić, bušilica, aparat za zavarivanje, ručni i merni alat, pribor za održavanje. Poznaje merne jedinice, merne oznake, ume da čita i tumači tehnički crtež. Poznaje i ume da sprovodi postupke rezanja, bušenja, zavarivanja.</p> <p>Stavovi: stabilnost, smirenost, preciznost, odgovornost, poštovanje procedura, briga o sopstvenoj i bezbednosti kolega, briga o alatima i mašinama.</p>
Potražnja na lokalnom tržištu rada	Bravari-zavarivači su jedno od najtraženijih zanimanja trenutno u Kragujevcu i Srbiji. Mašinska industrija je dominantan sektor u Kragujevcu i iskazuje veliku potrebu za ovim profilom. Neke od firmi iz mašinske industrije su: FIAT automobili Srbija, Johnson Controls, Adient, Magnetti Marelli, AMM Manufacturing, Siemens mobility, Unior components, Gorenje MDM, Trigano, Wacker Neuson, SCGM, Rollo Doors, DLS sistemi, Zastava oružje.
Početna plata i raspon	30.000 - 35.000,00 rsd je početna plata. Iskusni i odlični bravari - zavarivači, a posebno zavarivači, mogu dostići i platu od 100.000,00 rsd.
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Usavršavanje je posebno moguće u oblasti zavarivanja, gde se kandidati mogu obučavati za raziličite postupke zavarivanja i zavarivanje različitih metala, od čelika do aluminiјuma.
Mogućnosti za napredovanje	Moguće je napredovanje u okviru tima, do nivoa tim lidera. Moguć je rad u inostranstvu, gde je ovo zanimanje jako traženo. Moguće je otvoriti i sopstvenu radionicu, odnosno pokrenuti sopstveni posao. Bravari-zavarivači mogu nastaviti školovanje u IV stepenu stručnosti - na primer: mašinski tehničar, tehničar za kompjutersko upravljanje ili tehničar za kompjutersko konstruisanje, mehatroničar. Ukoliko se odluče na dalje školovanje nakon IV stepena, mogu upisati studije inženjerstva i postati inženjeri zavarivanja ili mašinski inženjeri.
Prednosti i izazovi zanimanja	<p>Prednosti: traženo i veoma dobro plaćeno zanimanje, koje omogućava čak i rad u inostranstvu.</p> <p>Izazovi: rad na visini, rad na otvorenom u različitim vremenskim uslovima, rad u bućnim proizvodnim halama, posao koji zahteva veliku opreznost i brigu o bezbednosti, jer može ugroziti zdravlje.</p>
Mogućnosti za zapošljavanje u drugim industrijama	Bravar-zavarivač može raditi i u građevinskom sektoru, brodogradnji, mostogradnji, u automobilskoj industriji.

ZANIMANJE	STOLAR operator za izradu i montiranje nemaštaja
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	<p>Stolar radi najčešće u proizvodnim halama, zanatskim radionicama i na terenu, u stanovima, kućama. U radu koristi: lenjir, olovku, marker, libelu, strug, brusilice, heftalice, glodalice, dleta, turpije, testere, ali takođe radi i na CNC mašinama i drugim mašinama za obradu drveta i pločastih materijala (kanterica, formatizer)</p> <p>Izrađuje, sklapa, montira ili popravlja različite predmete od drveta i pločastih materijala (prozori, vrata, nameštaj...). Predmete na kojima radi prvo premerava i skicira, a potom pristupa obradi. Obrada obuhvata sečenje, brušenje, bušenje, glodanje, dubljenje. Montira i spaja elemente nemaštaja.</p>
Potrebne veštine, znanja i stavovi	<p>Poznavanje tehnoloških svojstava različitih vrsta drveta i drvnih materijala. Poznavanje osnova tehničkog crtanja i čitanja tehničkih i građevinskih crteža. Poznavanje osnova geometrije i osnovnih matematičkih operacija kako bi se odredio obim i površina materijala, veličina deformacije, količina i vrednost potrebnog materijala, trošak proizvoda i cena gotovog proizvoda. Poznavanje konstrukcija. Umeće upotrebe mašina i alata za obradu drveta: cirkular, abrihter, frezer, formatizer, brusilica, glodalica, heftalica itd. Strogo poštovanje i primena propisa o bezbednosti i zdravlju na radu. Preciznost i pedantnost u radu. Velika je prednost znati i aktivno koristiti sofvere za crtanje.</p>
Potražnja na lokalnom tržištu rada	<p>Stolari i monteri nameštaja su visoko traženi na lokalnom tržištu rada. Neke od poznatih kompanija u drvo-prerađivačkoj industriji u Kragujevcu su: Forma Ideale, Jelovica, Jelofina, Tara, Blažeški ...</p> <p>Stolari se mogu zapošljavati u sektoru građevine na poslovima izrade krovnih i drugih drvenih konstrukcija. Postoje mogućnosti zaposlenja i u proizvodnji građevinske stolarije od drveta (prozori i vrata). Stolari mogu pokrenuti i sopstveni biznis izrade i restauracije nameštaja.</p>
Početna plata i raspon	Minimalna početna plata je 30.000,00 rsd
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Ukoliko imaju slonosti ka umetnosti, mogu se obučiti za restauraciju i održavanje uniknog nameštaja.
Mogućnosti za napredovanje	Moguće je napredovanje u okviru tima, do nivoa tim lidera. Moguće je otvoriti i sopstvenu radionicu, odnosno pokrenuti sopstveni posao izrade nameštaja. Stolari mogu nastaviti školovanje do četvrtog stepena za tehničara za obradu drveta. Po završenom četvorogodišnjem obrazovanju školovanje se može nastaviti na Šumarskom fakultetu, gde se može dobiti diploma Inženjera tehnologije, menadžmenta, projektovanja nameštaja i proizvoda od drveta. Visoko obrazovanje omogućava rad na rukovodećim
Prednosti i izazovi zanimanja	<p>Prednosti: može biti veoma kreativan posao.</p> <p>Izazovi: Stolarski posao nosi visko rizik od povrede, pošto se radi sa mašinama sa otvorenim sečivima. Stolari su izloženi prašini, uglavnom su u stojećem položaju sa čestim saginjanjem. Radnici koji rade u industriji mogu, u zavisnosti od obima i organizacije rada, raditi u više smena.</p>

ZANIMANJE	ŠIVAČ / ŠIVAČICA
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	U područje rada šivača spada izrada različitih odevnih i drugih predmeta od tkanina, pripremanje i upravljanje bazičnim materijalima, iscrtavanje krojeva, upravljanje planom na osnovu uzorka, boje i veličine. Šivač vrši manuelno krojenje ili uz pomoć kalupa, sastavlja i sklapa iskrojene i obeležene komade odela, ušiva ih i vrši doradu. Radi uz pomoć različitih aparatova i Šivači sastavljaju skrojene delove materijala u konačni proizvod. Vrlo se često tokom rada specijalizuju za pojedine segmente/faze rada na određenim vrstama mašina (npr. prišivanje kragne, džepova, prišivanje rukava i sl.). Osim mašina za šivenje, šivači se služe različitim priborom i alatima kao što su makaze, krojački metar, konac i igla..
Potrebne veštine, znanja i stavovi	Za obavljanje ovog posla potrebna su znanja i veštine za obavljanje sledećih aktivnosti: šivenje na običnoj mašini – trikotaža; šivenje na običnoj mašini – staticki; šivenje na iberdeck mašini; šivenje na prstenastoj mašini; šivenje na strojnoj mašini; šivenje na overluk mašini. Poznavanje tehnološka svojstva različitih vrsta tkanina. Razumevanje skica i modela za šivenja, Umeće upotrebe mašina i alata za šivanje. Strogo poštovanje i primena propise o bezbednosti i zdravlju na radu. Preciznost i pedantnost u radu.
Potražnja na lokalnom tržištu rada	Šivači su visoko traženi na lokalnom tržištu rada. Neke od poznatih kompanija u tekstilnoj industriji su: Berteks, Jagger, PS Fashon, Valentino, Cvetić, B.A.M. Kolekcija... Šivači se mogu zapošljavati i u industriji kože, trikotaže, kao i u kompanijama koje se bave proizvodnjom tekstilne arhitekture i zaštite od sunca (baldahini, šatori, tende, sunčobrani i sl), kao i u auto industriji u proizvodnji auto sedišta... Šivači mogu pokrenuti i sopstveni biznis u oblasti prepravki i popravki odevnih predmeta, a oni iskusniji i veštiji i krojačke salone.
Početna plata i raspon	Minimalna početna plata je 25.000,00 rsd, visina plate je vezana za konkretan učinak, pa tako vešt šivač može zaraditi značajno više.
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Ukoliko su kreativni i imaju sklonosti ka umetnosti, mogu se obučiti za izradu modnih predmeta.
Mogućnosti za napredovanje	Ukoliko su kreativni i imaju sklonosti ka umetnosti, mogu se obučiti za izradu modnih predmeta.
Prednosti i izazovi zanimanja	Prednosti: Šivači su jako traženi na tržištu. Posao se može savladati za relativno kratak vremenski period. Izazovi:Izloženi su buci šivačih mašina i tekstilnoj prašini. Rade sedeći, ali uz prisilan položaj tela, što izaziva telesni napor. Posao može biti jednoličan i ponavljajući.

ZANIMANJE	TAPETAR
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	Tapacira - "presvlači" nameštaj. Bira, meri i kroji tkaninu. Na drvene delove nameštaja slaže opruge, sundere, vunu, sintetičke materijale i oblaže ih različitim dekorativnim tkaninama, skajem i kožom. Oblaze i sedišta automobila, autobusa, sedišta u vozovima, brodovima, avionima. Radi u zatvorenim prostorima, industrijskim pogonima, ili privatnim radionicama, stoeći, pretežno pognut, izložen prašini i buci.
Potrebne veštine, znanja i stavovi	Mora poznavati tehnološka svojstva tapetarskih materijala, drveta i tekstila. Tapetar mora poznavati i različite stilove nameštaja. Razumevanje skica i modela. Umeće upotrebe tapetarskog alata: makaze, noževi, šila, heftalice, čekići, šlajferice i sl. Strogo poštovanje i primena propisa o bezbednosti i zdravlju na radu. Preciznost i pedantnost u radu.
Potražnja na lokalnom tržištu rada	Tapetari su visoko traženi na lokalnom tržištu rada. Neke od poznatih kompanija u industriji nameštaja koji ih traže su: Čuković nameštaj, Blažeks, Forma Ideale, Flori tekstil u industriji auto sedišta, Meblano, Gaj Stolarija... Tapetari mogu pokrenuti i sopstveni biznis u oblasti popravki nameštaja.
Početna plata i raspon	Minimalna početna plata je 30.000,00 rsd, plata raste sa nivoom iskustva, veštine i produktivnosti.
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Ukoliko su kreativni i imaju slonosti ka umetnosti, mogu se obučiti za izradu modnih predmeta.
Mogućnosti za napredovanje	Moguće je napredovanje u okviru tima, do nivoa tim lidera. Moguće je otvoriti i sopstvenu radionicu, odnosno pokrenuti sopstveni posao. Tapetari mogu nastaviti mogu nastaviti školovanje do četvrtog stepena za tehničara za obradu drveta ili tehničara dizajna nameštaja. Po završenom četvorogodišnjem obrazovanju školovanje se može nastaviti na Šumarskom fakultetu, gde se može dobiti diploma Inženjera tehnologije, menadžmenta, projektovanja nameštaja i proizvoda od drveta. Visoko obrazovanje omogućava rad na rukovodećim pozicijama u industriji
Prednosti i izazovi zanimanja	Prednosti: Izuzetno su traženi na tržištu i lako pronalaze posao. Izazovi: Radi pretežno u stoećem položaju, čestim saginjanjem, povremeno uz primenu veće snage pri dizanju težih predmeta. Ako se posao odvija u pogonima, može biti izložen hladnoći, propuhu i buci.

ZANIMANJE	PEKAR - PICA MAJSTOR
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	Pekari- pica majstori mese i peku hleb, pecivo i pice. Da bi ispeklji hleb ili pecivo, pekari prvo pripremaju smesu od koje mese testo. Smesa sadrži prosejano brašno, kvasac, so, vodu i ostale sastojke. Od pripremljene smeše, pekarskim mikserom ili ručno mese testo, a zatim ga oblikuju i slažu na limove za pečenje. Prema vrsti i pecivosti testa, pekari slazu limove s hlebom i pecivom na određeno mesto u peć. Prema vrsti hleba ili peciva, podešavaju temperaturu peći, a prema potrebi dodaju ili oduzimaju paru prilikom pečenja. Posebno paže na trajanje pečenja, kako bi pečeni hleb i pecivo na vreme izvadili iz peći. Kad su hleb ili pecivo ispečeni, pekari ih vade iz peći specijalnim pekarskim lopatama, a zatim ih stavljuju u korpe, u kojima ih na kolicima prevoze do prodajnog prostora ili ih slažu u kutije/plastične gajbe u kojima ih dostavljaju u prodavnica.
Potrebne veštine, znanja i stavovi	Poznavanje osnove matematičkih proporcija i mera zapremine i mase. Umeće korišćenja odgovarajuće opreme za pripremanje i pečenje hleba, peciva i pica. Poznavanje receptura i tehnologije proizvodnje hleba, peciva i pica. Poznavanje standarda bezbednosti hrane. Pekari i pica majstori moraju strogo voditi računa o higijeni i ispravnom čuvanju hrane. Takođe moraju strogo voditi računa o bezbednosti i zdravlju na radu.
Potražnja na lokalnom tržištu rada	Pekari i pica majstori su visoko traženi na lokalnom tržištu rada. Velike potrebe iskazuju pekare kao što su Don Don, Food store Vega, Pekara Jevtić, Pekara Klas, Pekara Katarina, Pekara Bisa, Pekara Kraljev Dvor. Takođe interesovanje za pekarima i pica majstorima iskazuju restorani i hoteli kao što su Hotel Kragujevac, Hotel Šumarice, Hotel Zelengora i drugi ugostiteljski objekti i restorani. Pekari i pica majstori mogu takođe
Početna plata i raspon	Minimalna početna plata je 30.000,00 rsd, plate raste sa nivoom iskustva, veštine i produktivnosti.
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Pekari mogu nastaviti obrazovanje do četvrtog stepena za prehrambenog tehničara. Školovanje se može nastaviti i na fakultetu Prehrambene tehnologije.
Mogućnosti za napredovanje	Moguće je napredovanje u okviru tima, do nivoa tim lidera ili poslovođe. Moguće je otvoriti i sopstvenu pekaru, piceriju ili brzu hrani. Visoko obrazovanje omogućava rad na rukovodećim pozicijama prehrambenoj industriji.
Prednosti i izazovi zanimanja	Prednosti: Izuzetno su traženi na tržištu i lako pronalaze posao. Ovaj posao omogućava visok stepen kreativnosti. Izazovi: Pekari rade u pogonima za proizvodnju hleba i peciva. Za ovo zanimanje karakterističan je rad u noćnoj smeni, iako pekari zapravo rade i danju i noću. Pekari su prilikom rada izloženi mirisu brašna, kvasca i pečenog hleba i peciva. Rade uglavnom stojeći industrijska proizvodnja hleba i peciva je pod kontinuiranim i strogim sanitarno-higijenskim nadzorom, pa samim tim, pekari se moraju truditi da uslovi za rad budu na visokom nivou čistoće.

ZANIMANJE	MONTER SUVE GRADNJE
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	Ovaj način gradnje je standard za razvijenije zemlje sveta dok je na našim prostorima još uvek novina. Ima primenu na unutrašnjim radovima novosagrađenog objekta ili kod adaptacije postojećih građevina. Radnik se koristi gipsanim pločama kojima pokriva plafone i zidove i ugrađuje montažne pregrade koje se sastoje od metalne substrukture i ploče. Takođe se bavi i dekorativnim delom gipsanih ploča i estetikom zidova enterijera. Rad nije previše zahtevan i relativno je lak ali, iziskuje pravilnu motoriku tela i preciznost.
Potrebne veštine, znanja i stavovi	Raspoznaju različite vrste sistema i materijala koji se koriste pri suvoj gradnji. Raspoznaju osobine Rigips sistema. Ume da pripremi i zalepi rigips ploče, pripremi kontrikcije na koje se ploče fiksiraju. Poznaju načine suvog malterisanja, fiksiranja ploča na zid. Umeju da naprave specifikaciju materijala, poznaju način izvođenja oblaganja zida, spuštanja plafona i termoizolacije, itd.
Potražnja na lokalnom tržištu rada	U sektoru građevine, na lokalnom tržištu rada najpoznatije firme su: Obi doo, Golub Enteks enterijer, Ratko Mitrović AD, SZTR Novitet, PR Sale Knauf engeneering, Grading doo, Sloga Construction, Enterijer still.
Početna plata i raspon	Minimalna početna plata je 25.000,00 rsd, plate raste sa nivoom iskustva, veštine i produktivnosti.
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Monteri suve gradnje
Mogućnosti za napredovanje	Moguće je napredovanje u okviru tima, do nivoa poslovodje. Moguće je otvoriti sopstvenu radionicu za uređenje enterijera.
Prednosti i izazovi zanimanja	Prednosti: traženo i veoma dobro plaćeno zanimanje, koje omogućava i rad u inostranstvu, rad u timu i na terenu za osobe kojima prija stalna dinamika i promena prostora u kome se radi. Izazovi: podrazumeva i rad na visini, rad u tek sazidanim građevinskim objektima, ponekad u uslovima niskih temperatura, posao koji zahteva veliku opreznost i brigu o bezbednosti, jer može doći do povreda prilikom rada na visini pre svega.

ZANIMANJE	ARMIRAČ
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	Koliko god se to u prvi mah činilo nemogućim, beton mora biti čvrst i – elastičan. Da bi se to postiglo, u betonske elemente i konstrukcije za razne građevine stavlju se na poseban način pripremljene i povezane šipke armaturnog gvožđa. Upravo to je posao armirača. Armirači prema nacrtima režu, savijaju, povezuju i postavljaju gvozdene šipke (armaturu) i prave metalne konstrukcije koje se kasnije zalivaju betonom, kako bi građevinske konstrukcije u isto vreme bile čvrste i elastične. Tako nastaju elementi i konstrukcije od armiranoga betona. Armirači mogu raditi u posebnim pogonima za proizvodnju armatura i armiranobetonских elemenata, a mogu raditi i na gradilištima – neposredno pripremati i ugrađivati armaturno gvožđe. Na početku svoga posla armirači se upoznaju sa zadatkom, utvrđuju dimenzije i količinu materijala. Materijal uz pomoć ručnih alata ili posebnih mašina čiste, režu i savijaju. Na kraju ga postavljaju u kalupe (oplate), povezuju u sklopove i učvršćuju.
Potrebne veštine, znanja i stavovi	Poznavanje tehnološka svojstva različitih vrsta i debljine gvožđa. Poznavanje osnovama tehničkog crtanja i čitanja tehničkih i građevinskih crteža. Poznavanje konstrukcija. Umeće upotrebe mašina i alata za sečenje i vezivanje gvozdenih šipki: armaturne makaze, klešta, bimbala i sl. Strogo poštovanje i primena propise o bezbednosti i zdravlju na radu.
Potražnja na lokalnom tržištu rada	Armirači su visoko traženi na lokalnom tržištu rada. Neke od poznatih kompanija u građevinskoj industriji su Obi doo, Sloga Construction, Ratko Mitrović, Grading doo... Moguće je i rad u inostranstvu, jer je širom regiona i Evrope ovo jedno od traženijih zanimanja.
Početna plata i raspon	Minimalna početna plata je 30.000,00 rsd
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Armirači se mogu dodatno usavršavati za druge građevinske poslove kao što su zidar, tesar i i sl.
Mogućnosti za napredovanje	Moguće je napredovanje u okviru tima, do nivoa poslovođe. Tesari mogu nastaviti školovanje do četvrtog stepena za građevinskog tehničara. Po završenom četvorogodišnjem obrazovanju školovanje se može nastaviti na Građevinskom fakultetu. Visoko obrazovanje omogućava rad na rukovodećim pozicijama u građevinskog industriji. Visoko obrazovanje omogućava rad na rukovodećim pozicijama u industriji nameštaja obrade drveta.
Prednosti i izazovi zanimanja	Prednosti: traženo i veoma dobro plaćeno zanimanje, koje omogućava čak i rad u inostranstvu. Izazovi: rad na visini, rad na otvorenom u različitim vremenskim uslovima, posao koji zahteva veliku opreznost i brigu o bezbednosti, jer može ugroziti zdravlje.

ZANIMANJE	TESAR
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	Ručno i mašinski obrađuje drvo, izrađuje dvene elemente, sastavlja dvene konstrukcije krovova. Izrađuje, montira i demontira skele, oplate, platforme, zaštitne ograde, prilazne rampe za objekat. Koristi planove i crteže na osnovu kojih kroji dvene konstrukcije i građu. Radi u građevinskim firmama (visokogradnji, niskogradnji, hidrogradnji) ili u zanatstvu, na otvorenom prostoru, na visini, u stalnom pokretu, stojeći ili pognut. Izložen je različitim vremenskim prilikama.
Potrebne veštine, znanja i stavovi	Poznavanje tehnološka svojstva različitih vrsta drveta. Poznavanje osnovama tehničkog crtanja i čitanja tehničkih i građevinskih crteža. Poznavanje konstrukcija. Umeće upotrebe alata za obradu drveta kao što su čekić, keser, testerešlajferice, brusilice i bušilice. Strogo poštovanje i primena propise o bezbednosti i zdravlju na radu.
Potražnja na lokalnom tržištu rada i karijerne mogućnosti	Poznavanje tehnološka svojstva različitih vrsta drveta. Poznavanje osnovama tehničkog crtanja i čitanja tehničkih i građevinskih crteža. Poznavanje konstrukcija. Umeće upotrebe alata za obradu drveta kao što su čekić, keser, testerešlajferice, brusilice i bušilice. Strogo poštovanje i primena propise o bezbednosti i zdravlju na radu.
Početna plata i raspon	Minimalna početna plata je 30.000,00 rsd
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Moguće je napredovanje u okviru tima, do nivoa poslovođe. Tesari mogu nastaviti školovanje do četvrtog stepena za građevinskog tehničara. Po završenom četvorogodišnjem obrazovanju školovanje se može nastaviti na Građevinskom fakultetu. Visoko obrazovanje omogućava rad na rukovodećim pozicijama u građevinskoj industriji.
Mogućnosti za napredovanje	Prednosti: traženo i veoma dobro plaćeno zanimanje, koje omogućava čak i rad u inostranstvu. Izazovi: rad na visini, rad na otvorenom u različitim vremenskim uslovima, posao koji zahteva veliku opreznost i brigu o bezbednosti, jer može ugroziti zdravlje.
Prednosti i izazovi zanimanja	Prednosti: traženo i veoma dobro plaćeno zanimanje, koje omogućava čak i rad u inostranstvu. Izazovi: rad na visini, rad na otvorenom u različitim vremenskim uslovima, posao koji zahteva veliku opreznost i brigu o bezbednosti, jer može ugroziti zdravlje.

ZANIMANJE	FARBAR - LAKIRER
Opis posla (radno mesto, okruženje, najčešći zadaci, zahtevi i očekivanja poslodavaca)	Farbari/lakireri se bave nanošenjem farbe i lakova. Farbanje i lakiranje ima zaštitnu i estetsku svrhu. Farbari i lakireri farbuju metalne elemente i konstrukcije, ograde, mostove, različite drvene konstrukcije i elemente, nameštaj i građevinsku stolariju. Za različite materijale i predmete se koriste različite farbe i lakovi, kao i različite metode koje uključuju ručno farbanje, ili korišćenje kompresora. Oni takođe rade i na pripremi različitih elemenata za farbanje koja uključuje šmirganje, brušenje, krpljenje, kitovanje i sl. Radi u proizvodnoj halji, radionici, komori za farbanje i lakiranje ali i na otvorenom prostoru. Često se može desiti da radi na visini. Pri radu koristi šleiferice, šmirlgle, četke, kompresore i različite hemikalije.
Potrebne veste, znanja i stavovi	Poznaje različite podloge i alate i pribore koji se primenjuju pri farbanju istih. Zna kako se skidaju stari farbe, lakovi i premazi. Poznavanje materijala sa osnovne premaze, farbanje, kitovanje i presvlačenje, kao i sve materijale koji se koriste za lakiranje i farbanje. Poznavanje načina farbanja drveta, nameštaja, parketa, kako iverice i lesonita, tako i drvene lamperije, zidova, metalnih elemenata i bravarije.
Potražnja na lokalnom tržištu rada	Farbar - lakirer je trenutno veoma traženo zanimanje u Kragujevcu i Srbiji. Industrija proizvodnje nameštaja i mašinska industrija je u najvećoj meri iskazuju velike potrebe za ovim profilom. Neke od firmi iz drvene industrije su: Jelofina, Jelovica, Forma Ideale, Blažeks nameštaj, a firme iz mašinske industrije: AMM Manufacturing, Siemens mobility, Unior components, Trigano, Wacker Neuson, SCGM, Rollo Doors.
Početna plata i raspon	30.000,00 rsd je početna plata, koja ima tendenciju rasta u skladu sa nivoom veštine.
Mogućnosti za dodatne obuke i usavršavanje	Usavršavanje je moguće za neke specifične i zahtevne postupke farbanja i lakiranja veoma osetljivih delova i komponenti za auto, avio i industriju šinskih vozila.
Mogućnosti za napredovanje	Moguće je napredovanje u okviru tima, do nivoa poslovodje. Moguće je rad u inostranstvu, gde je ovo zanimanje jako traženo. Moguće je otvoriti i sopstvenu radionicu, odnosno pokrenuti sopstveni posao.
Prednosti i izazovi zanimanja	Prednosti: traženo i veoma dobro plaćeno zanimanje, koje omogućava čak i rad u inostranstvu. Izazovi: rad sa različitim hemijskim sredstvima – farbe i lakovi, koja ponekad mogu biti štetna, rad u bučnim proizvodnim halama, posao koji zahteva veliku opreznost i brigu o bezbednosti, jer može ugroziti zdravlje. Veoma je važna dosledna upotreba zaštitne opreme pri radu.
Mogućnosti za zapošljavanje u drugim industrijama	Farbar-lakirer može raditi i u građevinskom sektoru, brodogradnji, mostogradnji, u automobilskoj, avio i industriji šinskih vozila.

4. Korisni kontakti

- Nacionalna služba za zapošljavanje, filijala Kragujevac
Ulica Svetozara Markovića 37, telefon: 034/505-500
<http://www.nsz.gov.rs/live/mreza/filijale/kragujevac.cid87>
- Regionalna privredna komora Šumadijskog i Pomoravskog upravnog okruga
Ulica Dr Zorana Djindjića 10/IV, telefon: 034/335-805
<https://kragujevac.pks.rs/>
- Regionalna agencija za ekonomski razvoj Šumadije i Pomoravlja
Ulica Kralja Petra I 22, telefon: 034/302-701
<http://www.redasp.rs/>
- Razvojni biznis centar Kragujevac
Ulica Trg topolivaca 4, telefon: 034/502-557
www.rbcntr.org
- Business Innovation Programs
Ulica Trg topolivaca 4, telefon: 060/440 55 69
www.bips.rs
- Srednja stručna škola Kragujevac i
Centar za kontinuirano obrazovanje odraslih
Ulica Kosovska 8, telefon: 034/335-176
<https://www.politehnickakg.kg.edu.rs/>
- Prva tehnička škola Kragujevac
Ulica Radoja Domanovića 8, telefon: 034/332-461
<http://www.prvatehnicka.edu.rs/>
- Trgovinsko-ugostiteljska škola "Toza Dragović"
Ulica Save Kovačevića 25, telefon: 034/6335-686
<https://tozadragovic.wordpress.com/>
- Radnički univerzitet Kragujevac
Ulica Trg slobode 1, telefon: 034/333-697
<http://rukg.edu.rs/>
- Oxford akademija
Ulica Kralja Aleksandra I Karađorđevića 23,
telefon: 034/205-567
<https://www.akademijaoxford.com/>

Korišćena literatura

- Nacionalna strategija zapošljavanja u Republici Srbiji, 2011–2020, Vlada Republike Srbije, 2011
- Strategija Evropa 2020, strategija pametnog, održivog i inkluzivnog rasta, Evropska Komsija 2010
- Ključna inicijativa: Agenda za nove veštine i nova radna mesta: Evropski doprinos punoj zaposlenosti, Evropska Komisija 2010
- Nacionalni akcioni plan zapošljavanja za 2019, Vlada Republike Srbije 2019
- Lokalni akcioni plan zapošljavanja za Kragujevac za 2019, Gradsko veće Grada Kragujevca, 2019
- Anketa poslodavaca 2017. godine, Nacionalna služba zapošljavanja Republike Srbije, 2017
- Izveštaj o nalazima istraživanja "Potrebe poslodavaca u Čačku, Kraljevu i Kragujevcu u sektorima metalo-prerađivačke, tekstilne, prehrambene i štamparsko-grafičarske industrije", Razvojni biznis centar Kragujevac, 2017
- Formiranje prediktivnog modela za rizik od siromaštva i socijalne isključenosti u Srbiji: doprinos pojedinačnih indikatora merenih SILC metodologijom, Marko Tomašević i Kaja Domanović, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike Srbije i Program Ujedinjenih nacija za razvoj
- Nacionalni izveštaj o socijalnom uključivanju i smanjenju siromaštva u Republici Srbiji za period 2014 – 2017. godine, Vlada Republike Srbije, 2018

Izrada ove publikacije omogućena je u okviru programa „Podrška Vlade Švajcarske razvoju opština kroz unapređenje dobrog upravljanja i socijalne uključenosti – Swiss PRO“. Organizacija Razvojni biznis centar Kragujevac isključivo je odgovorna za sadržaj publikacije, koji ne predstavlja nužno stavove Vlade Švajcarske i Vlade Srbije.

www.rbcentar.org